

Punthuizen en Stroothuizen vroeger één grote heidevlakte

Natuurlijk vormen het Stroothuizen en Punthuizen in het Beuninger Achterveld mooie stukjes natuur, maar authentieke natuurgebieden? Nee, dus. De vorming van de natuurterreinen is te danken aan de ruilverkaveling, die in de jaren vijftig van de vorige eeuw plaatsvond. Johan Roeleveld herinnert het zich nog goed: 'Vroeger was hier alleen maar heide. Je kon vanuit de Punthuizen de Gildehauser molen zien draaien. Ook het verkeer op de Bentheimerstraat zag en hoorde je. Het was een bijna eindeloze vlakte.'

Door Fred Veldman
BEUNINGEN

2/9 '00

Natuurlijk goed

Een serie over natuurgebieden in Noord-Oost Twente.

Landbouwer Roeleveld (76) woont sinds 33 jaar aan de Mensmanweg, te midden van de weilanden, die Stroothuizen en Punthuizen met elkaar verbinden. Zijn zoons Alphons en Hans leiden de boerderij, een melkveebedrijf van behoorlijke omvang. Roeleveld is ervan overtuigd dat de boeren in het Beuninger Achterveld uitstekende natuurbeheerders zijn, ook al zijn er vaak conflicterende belangen.

De Roelevelds woonden in de jaren vijftig in het nabijgelegen Mekkelhorst, waar een groepje fraaie Twentse boerderijen nog steeds een fraaie buurtschap vormt. Een oude buurtschap ook, Roeleveld vond bij huis enkele stenen bijlen van duizenden jaren oud. Hij verkocht ze indertijd voor een rijksdaalder aan meester Bernink van het Denekamper museum Natura Docet. De boeren hadden stukjes grond links en rechts verspreid en vaak niet 'dicht bij de deur'. Omdat een groot deel van Roeleveld's grond in het Beuninger Achterveld lag, was het logisch dat hij bij de ruilverkave-

ling werd gevraagd daar naar toe te verhuizen. De familie kreeg nieuwe grond en behield alleen een bos langs de Dinkel, het Hassinkhof, in eigendom. 'Het was hier allemaal heide, waar enkele onbegaanbare zandwegen naar toe liepen. 'Poepnbets' had er zijn Duitse Heidesnecken lopen. Voor schapen was het een mooi gebied, voor korhoenders ook. Boeren hadden er niets te zoeken.'

De ruilverkaveling zorgde voor kaarsrechte asfaltwegen en een ontginning. In de periode 1914-1918 was de Heidemij al begonnen met het in cultuur brengen en aan de Duitse kant gingen ook boeren aan de slag. 'Dankzij de Bentheimer Eisenbahn kon naar het station in Hestrup kunstmest worden gebracht. In die tijd werd in het Syenvenn net over de grens nog turf gestoken. Je had het vaste turf en losse turf. De vaste turf was voor de kachel en de losse voor het fornuis. Dat was bij uitstek geschikt om pan-

Landbouwer Johan Roeleveld: 'Boeren zijn uitstekende natuurbeheerders.'

FOTO CARLO TER ELLEN

nenkoeken op te bakken. Zo gingen ook de zachte houtsoorten als els en wilg in het fornuis en werd met eikenhout de kachel warm gestookt. De goeie tied van vroeger. Proat mie dr nig te vol oower.' Roeleveld begon in het Beuninger Achterveld direct 'vooruit te boeren'. Heide maakte plaats voor weiland. 'Het was schrale grond. Heel makkelijk te bewerken en erg dankbaar voor mest. Van de heide staken we plaggen en scharren. Die scharren (afgestoken stukken heide zonder een restant zand) gebruikten we

voor het afdekken van de 'tuffelkelder', waar de aardappelen werden bewaard. De delen van het gebied die buiten de ruilverkaveling viel, Stroothuizen en Punthuizen, vormen nu twee natuurgebieden, die worden beheerd door Staatsbosbeheer. Het Stroothuizen bestaat voornamelijk uit vochtige heide en enkele vennen. Een akkertje binnen het gebied is enkele jaren geleden op natuurvriendelijke wijze aangepakt omdat de ferme bemesting en de uitlek daarvan de omgeving nadelig leken te beïnvloe-

den. Het werd een droog en bloemrijk grasland, waarin naast de algemene soorten ook de scherpe fijnstraal voorkomt. Dankzij flinke Europese subsidies kon enkele jaren geleden aan de westkant van het Stroothuizen een stuk maïsland worden afgegraven. 16.000 kubieke meter grond werd afgegraven en oude zaadbanken kwamen weer tevoorschijn. Dat was bij het afplaggen van andere stukjes al eerder gebeurd. In 1986 werd op deze manier de zeldzame waterlobelia teruggebracht in het gebied.

Vrijdijk als verbindingzone

De Vrijdijk, de prachtig gelegen zandweg pal langs de Nederlands-Duitse grens, vormt de natuurlijke verbinding én begrenzing van de natuurgebieden Stroothuizen en Punthuizen. Spectaculair zijn de gebieden niet. Vennetjes, vliegennet, stuifzand, heide en redelijk zeldzame flora zijn er overgebleven na een grote ruilverkaveling in de jaren vijftig. In het tussenliggende gebied, het Beuninger Achterveld, grazen de koeien. De in cultuur gebrachte heidevelden vormen nu prima weiland, waar vogels als grutto's en wulpen zich uitstekend thuisvoelen.

Stroothuizen en Punthuizen liggen vlak bij Denekamp, maar grotendeels in de gemeente Losser. Het gebied is bereikbaar via de Beuningerdijkweg, of, vanaf de grens bij Denekamp, via de Grensweg en de Vrijdijk.

Het reservaat Punthuizen werd bij toeval gespaard voor ontginning. Een ander natuurgebied, dat op de nominatie stond gespaard te worden, ging per ongeluk op de schop en toen moest er wat geruimd worden. Johan Roeleveld en ook zijn zoon Alphons zijn van mening dat de waarde van het natuurgebied nogal wordt overdreven. 'Zeker, het is hier prachtig, maar dat is ook te danken aan de boeren, die grutto's en wulpen sparen, evenals fazanten en patrijzen. Reeën zitten er ook genoeg hier en het kan geen toeval zijn dat ze zich vooral ophouden in het malse gras van de boeren.' De Roelevelds hebben een hoge pet op van de natuur, maar zetten vraagtekens bij de inrichting van de zogeheten ecologische hoofdstructuur. 'Dat heel intensieve is er wel af in de landbouw. Dat komt de natuur ten goede. En wie kan de natuur beter in standhouden dan de boer?' Roeleveld zet overigens vraagtekens bij het 'openen' van oude

zaadbanken. 'Daar wordt veel geld uitgegeven, terwijl aan de Holtweg natuur verpaupert wegens geldgebrek.' Volgens Staatsbosbeheer gaat het prima met het natuurgebied Punthuizen, dat bestaat uit een combinatie van droge en vochtige heide, blauwgraslanden en verschromelde graslanden. Zeldzame exemplaren die er voorkomen zijn nachtzwaluw, grauwe klauwier, aardbeivlinder en heideblauwtje. Staatsbosbeheer heeft hier een ontvangst- en voorlichtingscentrum in het Jan Wesselinkhoes. De oude boerderij is genoemd naar G.J. Wesselink, de eerste beheerder van natuurreservaten in Twente. Ook aan het beheerscentrum van Staatsbosbeheer is de naam van een natuurbeheerder van het eerste uur verbonden. Het gaat om het Punt-Jan Beheerscentrum, genoemd naar Johan Schulte, die in de omgeving bekendstond als Punt Jan. Hij was de eerste opzichter van Staatsbosbeheer in Twente.